

LO CRIT DE LA PATRIA

SETMANARI TRADICIONALISTA.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA, trimestre. 1 pesseta
FORA, idem. 1'25 "

ULTRAMAR Y ESTRANGER

Trimestre. 2'50 pessetas

Número solt: 5 céntims

ADMINISTRACIÓ:

PALLA, 31, LLIBRERÍA
LA PROPAGANDA CATALANA

25 exemplars: 1 pesseta

Número atrassat: 10 céntims

ALEGRÍAS Y TRISTESAS.

I.

LA ESPLUGA DE FRANCOLÍ.

ERT es que en aquest mon no pot haberhi goig sens pena. Al experimentar un plaher, hem de donar per suposat que vindrà una desilusió, una pena ó un amarg desengany.

Nos inspira aquestas reflexions un viatge que acabém de fer á la població de la provincia de Tarragona anomenada Espluga de Francolí.

Corresponent á las instancias d' un estimat amich y correligionari nostre, fill y vehí de la Espluga, don Joan Bernat, y portats del constant desitj de visitar las célebres ruinas del Monastir de Poblet, hem tingut ocasió d' experimentar en los últims dias las més agradables emocions á la vegada que una gran pena...

Avuy nos referirém sols á las primeras y deixarém pera 'l número pròxim la segona, que bé mereix capítul apart.

Al acudir á la Espluga de Francolí, recordant com recordabam que en las últimas elecciones municipales nostres correligionaris habian obtingut triunfo complert, teniam lo convenciment de que anabam á visitar una població que, identificada ab nosaltres en sos sentiments, nos produhiria agradable impresió per la unitat de miras que en los vehins de la mateixa tenia que regnar. Y efectivament, no han quedat desvanescudas nostras esperansas, com no podían quedarho, atés que passa de doscents lo número dels fills de la Espluga que en la última guerra s' han batut per Don Carlos, men-

tres que en lo bando lliberal sols n' hi habia una dotzena ó poch més.

L' Ajuntament, com hem ja indicat, es carlista, professant nostres principis deu dels dotze regidors de que 's compon, inclús l' Alcalde primer y lo segon y varios dels que ocupan llocs importants en la administració, llocs que no deuen al favoritisme sino á sos propis mérits y honradés.

Per lo que s' ha ofert á nostra vista y per lo que 'ns consta, podém afirmar cumplint, un deber de justicia, que 'ls lliberals de la població, que no deixan de contar ab centros de reunió y ab més ó ménos sòlida organizació, respectan en general á sos adversaris en política, reconeixentlos lo dret de lluytar ab energia quant es precis, y lo de fer pública professió de las sevas ideas.

Lo sentiment religiós, gracias en molta part al zel del digníssim Sr. Rector de la Espluga, troba expansió en solemnes y freqüents funcions religiosas, que 's veuen molt concorregudas y en professons, que com la del *Rosari de l' Aurora*, 's celebran ab tot ordre y veneració per part dels lliberals, que diferenciantse dels seus congéneres de Figueras, Valencia y Barcelona, no pissoteijan lo dret indiscutible dels catòlics á resar públicament.

Precisament nosaltres podém afirmar sens invocar altres testimonis, lo que acabém de dir, pues hem vist celebrarse la professó del *Rosari* y admirat un preciós altar dedicat al Sagrat Cor de Jesús que va inaugurar-se l' últim diumenge ab una solemníssima funció religiosa, en que va pronunciar un admirable sermó lo Sr. Canonge Magistral de Tarragona, constituhintse després l' *Apostolat de l' Oració*, que cada dia va extenense d' un modo prodigiós per tot lo mon.

S' haurá notat la distinció establerta entre 'l sentiment religiós y 'l polítich, pues si creyém ab tota fermesa que si be estudia la qüestió, tot catòlich deu esser avuy precisament carlista, no volém que á algun maliciós se li ocorri suposar que considerém com á tradicionalistas á tots aquells que fan pública professió de fé catòlica, lo que no deixaria d' estar mol prop de la vritat, pues no abundan los lliberals avansats, ni tampoch los mestissos, en las peregrinacions ni en las professons del *Rosari de l' Aurora*.

Tornant, pues, al tema del present escrit, dirém que varem tenir ocasió de veurer l' armonia que regna entre 'ls carlistas de l' Espluga, la seva decisió, entusiasme y lealtat inquebrantable.

Y consti que si hem fet justicia á la rara tolerancia dels lliberals d' aquell punt, també debém afirmar que no hem vist un sol carlí que insultés directa ni indirectament á son vehí lliberal, qual procedir contrasta ab lo d' aqué- tos quant dominan en una població.

A la satisfacció d' estrenyer la mà á antichs correligionaris y companys d' armas de la Espluga, va agregarshi la agradable sorpresa de trobarnos en companyia d' altres amichs nostres de la provincia de Tarragona, tals com lo Sr. Artal, digníssim Subdelegat de la mateixa, y 'ls Srs. Mestre y Nolla de dita ciutat; los Srs. Sisteré, de Valls; varios individuos dels comités carlistas de Reus y Montblanch y molts y molts quals noms sentim de veras no recordar.

Ab tots aquestos amichs y ab lo propietari de *LO CRIT DE LA PATRIA*, Sr. Quintana, que també 'ns acompanyaba, va acordarse fer en la fetxa memorable del 25 de Juliol, la visita á Poblet... Y aquí acaba la part alegre de nostra excursió.

Fins aquest punt tot van esser impressions agradables. Després, davant las imponents ruinas del Monastir, no 's pot sentir més que tristesa, pena y pot ser indignació...

Objecte será d' un altre article, com ja hem dit, donar compte de nostra visita á Poblet; que no s' agermanan fàcilment en un mateix punt lo plaher y la pena, 'l goig y la tristesa, la satisfacció y 'l dol.

F. de P. O.

¡CAMPANESCH!

INCH lo gust, mos aymats lectors, de presentalshi á don Maurici Riñon y Perez de la Salada, íntim amich meu y redactor de no sé quin pape-rot... de l' olla, pero si no es molestarlos, jo 'ls hi prego

que parin un poch d' atenció ab una historieta que don Maurici m' exigeig que l' hi conti...

—Pues sí, Sr. Riñon, aqueix condeixible meu del qual parlavam l' altre dia era ni més ni menos qu' aqueix aussell que 's trova engaviat per primer cop despues d' haber envellit en mitj la llibertat del bosch. Aquí 'l tenia vosté dintre la classe diableijan, aixecantse del banch, tirant al-layre los llibres, y agafán moscas petites é innocents víctimas d' aquell lliberale que 'ls arrencaba las alas...

En fi lo meu condeixible, lo qual nom vull deixar al tinter, era una máquina de moviment continuo desde que entraba hasta que la campana bronca y vibrant del col-legi feria sas orellas y l' hi deya portant dintre son cor lo goig: ves á dinar.—Perque precis es que sápigam vosté que 'l tal condeixible era tan amich ab las campanas com ab las pedradas.

—¿Qué vols dir?

—Primerament faltaba á classe cada dos per tres, de lo que nosaltres 'n deyam ser un gran campaner, segonament (com ja he dit) sols estaba content quant la campana del col-legi l' hi deya: plega; y per últim los seus ratos perduts (que eran molts) estaban dedicats á *La Campana de Gracia*... ¿Quin dupte queda despés de tot aixó de que las millors notas eran pel héroe campanesch y de que lo millor oposicionista que tenia 'l mestre á las sevas órdres éra l' endimoniada voluntat de la mateixa llibertat engaviada? La cara morena, ulls enfonsats y cabells desgrenyats y negres recomanaban per tots istils al símbol de la revolució.

Peró aquí convido jo á tots los novelistas y més pintats escriptors á que 'm trobin un tipo més caracterisat al temps que natural per representar á la majoria d' aquets «quiero y no puedo» que s' apellidan «mitj senyors» com la mateixa realitat va inventarlo donannos á coneixe al pare, al mateix pare de 'l campanesch d' estudi.

—Noy, mira, qu' aquestas paraulas fan molt ordinari...

Lo noy miraba allavoras de reüll al seu pare y girant l' esquena s' allunyaba repetint entre dents vint cops las mateixas paraulas.

—Jo, ja ho veig, continuaba allavoras lo pare més tonto que dolent, també es un poch pesat aixó de tenir sempre la vigilancia sobre.

Ab tals antecedents no será difícil endevinar que 'l noy creixia en estremat descuyt respecte de certas cosas que no s' aprenen llegint *La Campana de Gracia* y... pero aném á las consecuencias d' aquets descuyts, germans regularment de la major ignorancia ó perversitat. Tenia lo noy divuit anys, las casas de joch anaban plenas del seu nom, ab menos de cinch minuts habia deixat á la suma miseria á cinch dels més pintats jugadors, pero veliaquí qu' al sortir del garito tres homes punyal en má l' hi exigeixen diners ó la vida... Resultas d' aquesta feta y de molts d' altres que l' aventurera vida que portava l' hi van proporcionar, lo cap del malhaurat campanesch va comensar á fluigejar y al fi quant los disgustos y la vellesa apoderantse del seu pare van fer fixar per últim cop los ulls del difunt sobre la cara de pergami del seu fill, aquest va fer ressonar per l' espayosa sala una rialla seca y bronca... rialla qu' abuy lo boig ja rematat repeteig en los moments més delirants.

Si vosté desitja avuy veurer á aqueix que podem anomenar héroe campanesch, no te de fer més qu' arribarse fins á Sant Boy, allí 'l trovará agegut sobre las rejolas y llensant de son pit sorolls vibrants y prolongats, es qu' imita la veu de la campana de la capella, d' aqueixa veu que l' espera per acompanyarlo á la fossa de... l' esclavitut... y que l' acompanya ja molts vegadas quant ressonan las estrepitosas riallas... riallas d' un boig que fou fervent admirador de *La Campana de Gracia*.

—¿Qué n' hi sembla, donchs, Sr. Perez de la Salada?

—Res, qu' aquest quento, ó historia, ó lo que vulgas... era molt bó per contar als teus nets quant sigas avi, pero... ¿á mi?... ¿als lectors de tot un periódich?

—Ja veig que té rahó, Sr. Maurici.

Dispensin pues, Srs. lectors, de que 'ls haigi molestat sense motiu, no obstant... recordin l' historieta y cóntinla de tant en tant als pochs amichs d' aquets que comensan á desviarse formant part de la parroquia de *La Campana* y confonentse ab los ratas y borratxos que forman lo més escullit de dita parroquia.

¡Pot ser estalviarán al mon algun boig!

C. D.

SUSCRIPCIÓ PERA COSTEJAR UN MONUMENT AL SR. BISBE DE DAULIA.

Total recaudat segons consta en lo número 182 de LO CRIT DE LA PATRIA, corresponent al 18 de Mars de l' any present. . . . 263 Rals, qual quantitat hem enviat al Sr. Director de *La Plana Católica* de Castelló de la Plana, en lletra al seu favor, que ja ha sigut cobrada, segons carta que acabém de rebre.

Queda, pues, tancada en nostre periódich dita suscripció, y nosaltres reconeguts á quants van pendrer part en ella.

Sens una sola excepció, tots los periódichs de nostre partit nos eslán donant una vegada més afectuosas mostrás de companyerisme ab motiu de la sentencia condemnatoria recayuda últimament contra nosaltres.

Quant estimém aqueixas frases de nostres germans, no cal dirho, pues son un estimul pera seguir sempre sens desfallar en la defensa de la bandera de DEU, PATRIA, REY.

De la mateixa manera á las moltíssimas personas que 'ns han escrit, felicitantnos per la honra obtinguda, quedém agrehidíssims, y considerém las tals cartas com á no petita compensació als contratemps sufrerts y que tinguém que sufrir.

Y als periódichs liberals que s' han condolgut de nostra condemna, doném també las gracias per l' atenció, per més que algun d' ells ha acompanyat la noticia de tals comentaris, que 'ns fan creurer que á ser ells los jutjes, *per lo menos* nos haurían condemnat á cadena perpétua.

SOTA 'L ROURA.

Al bell cim d' una montanya
Del bell mitj del Principat
Un feixuch Roura s' aixeca
Bateixat ja fá molts anys.
Per son entorn l' embolcalla
Solsament lo blau espay,
Y n' es tan grossa la soca,
Y té la capa tan grant,
Y té tan bell lo ramatje
Y tan hermós lo brancám,
Que fins diuhen y fins creuhen,
Que del cel fou trasplantat.
Pel fret lo ressés que forma,
Fent l' istiu ressés igual,
Per ço tolhóm se defura
Sota d' ell á contemplat.

Solet, poch á poch m' enfilo
Turó amunt sens reparar
Una pila d' anys enrera.
¡Qui m' ho hagués aixó esplicat!
Los cabells qu' eran ben negres
Ara tots ja 'n son ben blancs,
Ferme n' era la petjada,
Potente n' era la má,
Ara tremolós me torno
Y no ho era pas avants,
Aixó ho sap ben bé la tropa
Dels qu' en dehien liberals.
Montanya amunt jo m' enfilo
Com hi pugí tempts passat
Un matí de primavera
Al posarse á clareijar.
Al meu costat hi venian
Dos que foren mos companys.
Tots tres joves, tots tres forts
Res trovabam á mancá,
Forts y joves ¿qu' ens faltaba
Per nostre Rey defensá?
Prompte forem sota 'l Roura
Sense habensen adonat,
Lo foch de la juvenesa
Nes un flam qu' es ben preuhat.
Tots tres fogosos prenguerem
Los uns als altres las mans,
Fou la jornada primera
Que jurarem defensar
A Deu, la Patria y 'l Rey
En cambi tot de la sang.
En lo moment que jurabem

L' auba bella vá esclatar,
Lo sol sortia per ferne
Reynar sempre la vritat.
Contents ja de ser carlistas
Tornavam montanya avall,
Los dos companys qu' ara 'm mancan
Moriren ja guerrejant.
Felissos que no veigeren
Lo seu Rey sense reyná,
Vostra sort jo os la enveijo,
Pró sempre penso: ¿Quí sap...?

Hem de torná sota 'l Roura,
Sota 'l Roura secular
A explicarnos l' alegria
Quan ja haguém victoreixat.
Deu fassa que 'l Roura visca,
Pro 'l Roura, sí que viurá.
Lo qu' hem de fé tots anar'hi
Altre volta á enrahoná.
Hem d' aná sota l' Esglesia,
Qu' es l' Esglesia qui 'ns ampar.

E. B.

En un article de *El Imparcial* hi trobém la
següent calzonias

«Se necesita evidentemente descubrir un medio para corregir de manera eficaz los crímenes de todas clases. Cuál sea el mayor y más conveniente, he aquí el punto difícil.»

Com únich comentari y pera donar á coneixer un remey que á aixó pot aplicarse no farém més que apuntar lleugerament un quento que creyém ve molt á tó.

Se conta que en Gatópolis (poble dels gats) se emprengué un any una enérgica campanya contra las ratas, que no deixaban segura ni una sola moca de peix. *Lo Gat més gros*, com á éll res l' hi feya falta, protegía, encara que amagadament, á las descaradas ratas que sens cap cuydado clavaban la dent al més petit tros de formatje ó á la més guardada moca.

Si alguna rata queya en potas de algun vigilant y patriólich gat, al instant era portada devant del *Gat gros*. Aquel tenia una ratera ahont eran castigadas las descuydadas ratas; pero la ratera s' obría per dos puestos y 'l senyor *Gat gros*, que era molt clement y misericordiós, obría la ratera pel devant, feya entrar la rata, tancaba y *acto continuo* obría la porta del darrera y la pobre rata, ab mil demostracions de alegria y remenant la qua, se despedia de son *bon protector*.

Pregunto are: ¿Sr. *Imparcial*, quin remey haguera trobat, á ser del *Gat gros*, para corregir de una manera eficaz á las ratas de todas clases?

Apliqui l' unguent á la llaga y tindrà resolta la dificultat lo colega.

La Iberia dirigintse al país:

«No hay más cera que la que arde.»

Aquí la cera no hi ha dupte que significa l' actual govern.

Que ab las sevas manyas ha pujat al candelero.

Y confesa la *Iberia* que la cera se crema y que no n' hi ha més y confessém nosaltres que la cera (ó l' actual govern) s' acaba.

Y subsistint lo candelero (que es la Espanya) un altre ciri (ó un altre govern) ha de sustituir al que s' acaba.

Y aixó, no tardarán los lliberals á veureho.

—*—

Copiém de una carta que desde América envia al *Correo* (diari sagastí de Madrid) un seu corresponsal.

«Muchos son los obsequios que aquí ha recibido Don Carlos, aunque seria más exacto decir que son muchos los obsequios que España ha recibido en la persona de Don Carlos.»

Y pregunta un colega:

«Segun esto, obsequiando á Don Carlos se obsequia á España.»

Sí, home, sí; igualment que si obsequiessin á certs lliberals obsequiarían la representació de las salvatjes tribus de la India.

—*—

Llegim en un periódich ministerial:

«La junta directiva del Círculo liberal, de que es presidente el Sr. Sagasta, ha adquirido un magnífico lavabo de plata, regalo que dedican á dicho señor con motivo de ser hoy el día de su Santo.»

Referintse á aixó, un periódich republicá pregunta:

¿Para lavarse el cuerpo, ¿eh?

¿Donchs per qué?

¿No veus, home, (dich, republicá) que si fos pera rentarse l' ànima, ab deu vegadas que mudessin l' aygua encara quedaria bruta?

¡Vaya unas preguntas!

—*—

Diu *La Crónica*, de Huesca, que l' Ajuntament possibilista ha deixat débits per 280,000 pessetas y créditos incobrables per 20,000.

¿A veurer, si després, de aixó encara tindrà vergonya *La Campana*, pera ponderarnos las excelencias del possibilisme?

Miri en cambi lo qué fan los Ajuntaments carlistas y compari.

—*—

El Estandarte parlant del seu jefe:

«Nuestro querido y respetable amigo el Sr. Cánovas del Castillo se propone salir de Biarritz, para Suiza, del 25 al 26 del corriente, y pasará algunos dias en unas aguas.»

Y comenta *La Iberia*:

«Hombre, por Dios: ¡ni que fuera un azucarillo!»

Y anyadeix un periódich carlista:

«Mujer, por la Virgen Santísima: ¡que á nadie se le ha ocurrido que un azucarillo pase algunos dias echado en agua.»

Y replica LO CRIT DE LA PATRIA:

Senyors; per vida de tots los Sants: ¡que tant grós pot ser lo bolado que ab alguns dias de estar en aygua encara no 'n tingui prou pera desferse.

Y més, tractantse de un bolado *mónstruo*.

—*—

Ja que fa molta calor, bo será copiar pera nostres lectors una noticia *fresca*, de un diari valenciá:

«En Sevilla se ha descubierto una sociedad de estafadores en combinacion con otras que al parecer, residian en Castellon y en Galicia.»

¿Qué diu, home?

¿Y vol dir que aquesta societat no estava en combinació també ab Madrid?

Perque de aquesta manera se podria dir: *los ladrones no han podido ser habidos*.

—*—

Del *Diario de Sevilla*:

«¡¡¡Horror!!!

«Leemos trémulos y acongojados.

«Parece que en Alemania se ha abierto una estadística de la prensa española, para saber qué periódicos atacan la introduccion de los alcoholes alemanes.»

¡Ave María purísima!

¡Cualquiera se mete ya con los referidos alcoholes despues de esto!

Sr. embajador aleman, para que no se moleste, allá vá el hombre del *Diario de Sevilla* á fin de que lo incluya en la lista mencionada.»

Sr. embaixador: juntet ab lo *Diari de Sevilla* y lligadets ab una cinta, l' hi enviém lo nom de LO CRIT DE LA PATRIA, que aquí tampoch volém beurer porquerías alemanas.

—*—

En la biografía que va apareixer en lo número passat, va dirse per errada de caixa que Don Jaime habia nascut lo dia 25 de Juny de 1870, en lloch del 27 dels mateixos mes y anys,

segons s' ha dit ja alguna altre vegada en nostre mateix Setmanari.

Batllori Picafort.

MIEDITIS.

Acabém de rebre lo periódich anomenat *La Provincia de Tarragona*, que publica una correspondencia de la Espluga de Francolí. fetxa 26 del present, en que 's crida l' atenció del Govern respecte á la reunió d' amichs de que doném compte en altre part d' aquest número.

Sens perjudici de copiar y comentar dita correspondencia en LO CRIT vinent, nos permetém tranquilisar al impresionable Corresponsal, assegurantli que per ara no hi ha motiu pera proclamar la lley marcial en aquella comarca.

D. N. de L. — Será complascut en tot lo que demana.

A. P. B.—Nos sembla que ha equivocat la direcció del carpet que contenia los seus treballs de barrina.

N. P. y A.; L. B.; C. Z. de N.; O. E. D.; I. P.; C. F. y M.—De cor quedém agrehits a las sevas afectuosísimas frases ab motiu de nostra comdemna.

Imp. de Bertrán y Altés, Pelay, 6, baixos.